

STENOGRAFSKE BELEŠKE
NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 4

BEOGRAD, 1935 GODINE

KNJIGA 1

III REDOVNI SASTANAK

NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 3 JANUARA 1935 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO

PRETSEDNIK

DR. KOSTA KUMANUDI

SEKRETAR

DR. DRAGOLJUB JEVREMOVIĆ

Prisutni g. g. Ministri: Predsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova **Bogoljub D. Jevtić**, Ministar vojske i mornarice, počasni adjutant Nj. V. Kralja, armijski general **Petar R. Živković**, Ministar finansija **dr. Milan Stojadinović**, Ministar pravde **dr. Dragutin S. Kojić**, Ministar šuma i rudnika **dr. Svetislav Popović**, Ministar unutrašnjih poslova **Velimir J. Popović**, Ministar bez portfelja **dr. Avdo Hasanbegović**, Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja **dr. Drago Marušić**, Ministar trgovine i industrije **dr. Milan Vrbanić**, Ministar saobraćaja **Dimitrije Vujić**, Ministar prosvete **Stevan Ćirić**, Ministar gradjevina **dr. Marko Kožul**, Ministar fizičkog vaspitanja naroda **dr. Ljudevit Auer**, Ministar poljoprivrede **dr. Dragutin Janković**.

Početak u 16 časova

S A D R Ž A J:

Pre dnevnog reda: 1 Čitanje i usvajanje zapisnika II redovnog sastanka;

2 — Čitanje Ukaza o uvažavanju ostavke kabineta Nikole T. Uzunovića i o postavljanju kabineta Bogoljuba D. Jevtića;

3 — Čitanje deklaracije Kraljevske Vlade od strane Predsednika Ministarskog saveta i Ministra inostranih poslova Bogoljuba D. Jevtića.

Govornici: Predsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova Bogoljub Jevtić.

Predsednik dr. Kosta Kumanudi: Otvaram III redovni sastanak Narodne skupštine. Izvolite čuti zapisnik prethodne sednice.

Sekretar dr. Dragoljub Jevremović pročita zapisnik II redovnog sastanka Narodne skupštine.

Predsednik dr. Kosta Kumanudi: Ima li kakvih primedaba na zapisnik? (Nema.) Primedaba nema, zapisnik je primljen.

Izvolite saslušati jedan Ukaz Kraljevskih Namesnika: Njegovog Kraljevskog Visočanstva Kneza Namesnika Pavla, g. g. dr. Radenka Stankovića i dr. Ive Perovića.

Sekretar dr. Dragoljub Jevremović (čita):

U IME
NJEGOVOG VELIČANSTVA
PETRA II

po milosti Božjoj i volji narodnoj
Kralja Jugoslavije
KRALJEVSKI NAMESNICI

Uvažavajući ostavku koju su podneli:

Pretsednik Ministarskog saveta **Uzunović T. Nikola**,
Ministar vojske i mornarice, počasni adjutant Nj. V. Kralja, armijski đeneral **Živković**

R. Petar,

Ministar bez portfelja **Marinković Vojislav**,
Ministar bez portfelja **Dr. Srškić Milan**,
Ministar poljoprivrede **Dr. Kojić S. Dragutin**,
Ministar prosvete **Dr. Šumenković Ilija**,
Zastupnik Ministra pravde, Ministar poljoprivrede **Dr. Kojić S. Dragutin**,
Ministar fizičkog vaspitanja naroda **Dr. Andjelinović Gr. Budislav**,
Ministar trgovine i industrije **Demetrović Juraj**,
Ministar finansija **Dr. Djordjević Milorad**,
Ministar građevina **Dr. Srkulj Stjepan**,
Ministar inostranih poslova **Jevtić D. Bogoljub**,
Ministar unutrašnjih poslova **Lazić Živojin**,
Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja **Dr. Novak Fran**,
Ministar šuma i rudnika **Dr. Ulmanski Milan**, i
Ministar saobraćaja **Kuzmanović Ognjen**,

Razrešavaju ih od dužnosti i stavljaju na raspoloženje, a

P O S T A V L J A J U:

Za Predsednika Ministarskog Saveta i Ministra inostranih poslova **Jevtića D. Bogoljuba**
Ministra na raspoloženju,
Za Ministra vojske i mornarice, počasnog adutanta Nj. V. Kralja armiskog đeneral,
Živkovića R. Petra, Ministra na raspoloženju,
Za Ministra finansija **Dr. Stojadinovića Milana**, Ministra u penziji,
Za Ministra pravde **Dr. Kojića S. Dragutina**, Ministra na raspoloženju,
Za Ministra šuma i rudnika **Dr. Popovića Svetislava**, Ministra u penziji i narodnog poslanikaa
Za Ministra unutrašnjih poslova **Popovića Velimira**, Bana Drinske banovine,
Za Ministra bez portfelja **Dr. Hasanbegovića Avdu**, Ministra na raspoloženju
narodnog poslanika,
Za Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja **Dr. Marušića Draga**, Bana Dravske
banovine,
Za Ministra trgovine i industrije **Dr. Vrbanića Milana**, senatora,
Za Ministra saobraćaja **Vujića Dimitrija**, narodnog poslanika,
Za Ministra prosvete **Čirića Stevana**, narodnog poslanika,
Za Ministra građevina **Dr. Kožula Marka**, narodnog poslanika,
Za Ministra fizičkog vaspitanja naroda **Dr. Auera Ljudevita**, narodnog poslanika, i
Za Ministra poljoprivrede **Dr. Jankovića Dragutina**, pravozastupnika iz Beograda.
Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova neka izvrši ovaj Ukaz.

20 decembra 1934 godine
u Beogradu

Pretsednik Ministarskog saveta i
Ministar inostranih poslova,
B. D. Jevtić, s. r.

PAVLE, s. r.
Dr. R. STANKOVIĆ, s. r.
Dr. I. PEROVIĆ, s. r.

(Svi narodni poslanici saslušali su čitanje Ukaza
stojeći i odazvali se burnim pljeskanjem i jednodušnim
poklicima: Živeo Kralj!)

Pretsednik **dr. Kosta Kumanudi**: Ima reč g.
Pretsednik Ministarskog saveta.

Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih
poslova **Bogoljub D. Jevtić**: (Burno pljeskanje i
opuševljeni povici: Živeo!) Gospodo narodni poslanici,

Kraljevska vlada ima čast da se pretstavi Narodnom
prestavništvu sa sledećom deklaracijom:

Ustavom Kraljevine Jugoslavije, koji je 3 sep-
tembra 1931 godine dao naš Veliki Vladar, Blaženo-
počivši Viteški Kralj Aleksandar I Ujedinitelj, ... (Svi
narodni poslanici ustaju i kliču: Slava Mu!) ... jugo-
slovenska nacionalna misao dobila je svoj puni izraz i
potrebna jemstva za njeno potpuno oživotvorenje u or-

ganizovanu nacionalnu celinu. Čuvati Jugoslaviju, čuvati jedinstvo jugoslovenske nacije i državnu celinu, to je najveći zakon za sve i svakoga, ... (Burno pljeskanje i povici: Tako je)... to je neostupni zavet za celo naše pokoljenje, i za budućnost. Kraljevina Jugoslavija e teritorijalna, politička i moralna tekovina mnogobrojnih generacija, ... (Burni usklici: Tako je!)... to je sveti amanet Kralja Mučenika, ... (Uzvici: Slava Mu!) ... koji ima očuvati, i samo ojačan predati budućem pokoljenju, ova naša ratovima i nevoljama iskušena generacija.

Tim duhom nadahnuta i tim zapovedima vodjena Kraljevska vlada, koja je pred vama, ima u spoljnoj kao i unutrašnjoj politici jasno određen zadatak.

Da bi u punoj meri odgovorila tome svome zadatku u spoljnoj politici, da bi trajno očuvala i zajamčila spoljni mir i bezbednost radi napretka i snaženja Jugoslavije, Kraljevska vlada će u neumornoj aktivnosti nastaviti da vodi onu istu spoljnu politiku koja vam je poznata i koja je, pod mudrim rukovodjenjem Blaženopočivšeg Kralja, podigla visoko ugled našoj zemlji u svetu, stekla joj pouzdane prijatelje i odane saveznike. Vodeći odlučno politiku mira, sporazuma i međunarodne saradnje, Kraljevska vlada će se uvek starati da, naročito sa svojim susedima, stvara i održava takve odnose koji će najbolje odgovarati interesima opšteg mira i napretka u međunarodnoj zajednici. U njenu iskrenu volju neće imati razloga niko da sumnja. Ali s druge strane, Kraljevska vlada će zahtevati neostupno od svojih suseda istu takvu ispravnost i lojalnost. (Burno pljeskanje i povici: Tako je!). Terorizam i konspirativna akcija ne smeju ni u kom slučaju biti srestvo politike u međunarodnim odnosima. (Pljeskanje i burni povici: Tako je!) Jugoslavija je od takvih nedopuštenih akcija podnela najteže žrtve u interesu mira; niko joj ne može zameriti, ako ih više ne bude htela podnositi. (Pljeskanje i povici: Tako je!)

Odvratni zločin u Marselju, uperen protivu Kraljevine Jugoslavije, uperen protivu međunarodnog mira, pogodio je našu naciju u uzvišenoj ličnosti njenog najomiljenijeg i najvećeg Vladara. (Opšti uzvici: Slava Mu!) Svesna svoje međunarodne dužnosti i u želji da očuva mir, Kraljevina Jugoslavija je učinila svoj najveći napor i obratila se Savetu Društva Naroda dokumentovanom tužbom radi utvrdjenja odgovornosti i sankcija po ovom međunarodnom zločinu. Pomoću saveznika i prijatelja, koji su nerazdvojeno stajali uz nju, i zahvaljujući svesti članova Saveta Društva Naroda o najvišoj dužnosti prema miru i međunarodnom moralu, Jugoslavija je izdejstvovala od strane Saveta odluku i osudu, koja je jasna i određena, i koja ne dopušta dvostrana tumačenja. Ef kasna i lojalna primena te odluke uslov je za održanje mira i dobrih odnosa medju narodima. (Uzvici: Tako je!) Marseljski zločin mora biti potpuno rasvetljen, utvrdjene odgovornosti moraju dobiti sankcije. Kraljevska vlada će u tom pravcu uputiti svoje najveće napore. Gospodo narodni poslanici, u poštovanju istine i u trezvenom zapažanju stvarnosti, Kraljevska vlada bez samobmane gleda na stanje naših opštih prilika i potrebu unutrašnje konsolidacije zemlje. (Povici: Tako je!) Ubedjena da temelji svake dobre državne uprave počivaju na bezuslovnoj odanosti dobru i napretku otadžbine, uverena u potrebu neograničene istinske službe Kralju i narodu, ... (Opšti uzvici: Živeo Kralj!) Kraljevska vlada će u toj službi prednjačiti sa uverenjem da će naići na razumevanje i potporu svih svojih sugradjana ... (Uzvici: Tako je!) ... u toj službi opštim interesima, idući

odlučno i neostupno putem naše nacionalne i državne politike izražene velikim delom Kralja Mučenika i utvrdjene Ustavom od 1931 godine, Kraljevska vlada će prihvatiti saradnju i svih onih koji budu istim duhom vodjeni, bez obzira na kojoj se strani nalazili u našoj ranijoj političkoj podvojenosti. (Pljeskane i uzvici: Tako je!)

Ustav Kraljevine Jugoslavije daje potrebne mogućnosti za snažan razvoj nacionalnog i socijalnog života našeg naroda. Lojalna primena i poštovanje Ustava omogućavaju normalan politički razvoj u zemlji. Vodeći računa o postojećim zakonima i u najsavesnijoj primeni njihovoj, Kraljevska vlada će naročito nastojati da ništa ne propusti što bi moglo clakšati i unaprediti život narodu u svima njegovim manifestacijama.

Jedna od prvih briga Kraljevske vlade biće reorganizacija državne administracije; potpuna organizacija banovina kao upravnih i samoupravnih jedinica sa izvođenjem pune dekoncentracije vlasti. (Povici: Tako je! Živeo!) Uprava mora biti jeftinija (Povici: Tako je!)... i jednostavnija, bliža narodu i neposrednija. (Pljeskanje).

Smatrajući da samo puna i od svakog poštovana zakonitost može biti jedino merilo u saobraćaju između građana i pretstavnika vlasti, Kraljevska vlada će obratiti najveću pažnju na strogu primenu zakona prema svima i svakome, u punoj jednakosti svih građana, stajajući se da zakonitost bude jedna od glavnih odlika njene unutrašnje politike ne trpeći ni u kom slučaju povrede zakona ma s koje strane one dolazile.

Odnos i saradnja države i priznatih veroispovesti, u međusobnom poštovanju i pomaganju, treba da bude što više u čuvanju nacionalnog jedinstva i u pravcu moralnog snaženja i duhovnog podizanja najširih slojeva našeg naroda. Kraljevska vlada je nadahnuta najboljom voljom da odnose i iskrenu saradnju države i katoličke crkve uspešno i trajno obezbedi zaključenjem Konkordata sa Svetom Stolicom (Pljeskanje).

Gospodo narodni poslanici, naročito staranje posvetiće Kraljevska vlada ekonomsko-finansijskim pitanjima. Potrebe narodnog života ističu danas ova pitanja u prvi red.

Ekonomska politika Kraljevske vlade imaće kao svoje rukovodno načelo: podizanje produktivnih snaga narodnih u svima granama privredne delatnosti. kako u zemljoradnji tako i u industriji, trgovini i zanatstvu.

Zemljoradničkom stanovništvu kao najmnogobrojnijem i najvažnijem obratiće se i najveća pažnja. (Burno pljeskanje i uzvici: Tako je!) Mi moramo podići naše selo. Pomaganje zadrugarstva, kao privredno socijalne organizacije i svih vrsta zadruga biće jedan od ciljeva ekonomske politike Kraljevske vlade. (Povici: Tako je! Živeo!)

Uvidajući, da kod nas teška privredna kriza potiče u prvom redu od krize poljoprivrede, Kraljevska vlada će pre svega priteći u pomoć zemljoradniku i njegovoj privredi. Napredak zemljoradnika je uslov za održanje i razvitak ostalih privrednih redova: (Povici: Tako je!) industrijelaca i radnika, trgovaca i zanatlija, za koje će Kraljevska vlada shodnim merama preduzeti sve što je moguće u cilju poboljšanja njihovog ekonomskog položaja.

U finansijskoj politici Kraljevska vlada imaće za cilj, vodeći računa o potrebama države, da, prvo, rashode postavi u ravnotežu sa prihodima i drugo, da očuva stabilnost vrednosti narodnog novca. Smatrajući da napredak javnih finansija zavisi od napretka privatnih finansija, Kraljevska vlada će se truditi da svojim

radom samo potpomaže i kontroliše privatnu inicijativu, ostavljajući široko polje delatnosti svima privrednim slojevima narodnim. Poresko opterećenje dostiglo je svoj maksimum (Povici: Tako je!) ...i Kraljevska vlada će o toj činjenici voditi računa, trudeći se da fiskalne preteranosti izbegne, pravičniju raspodelu javnih dažbina izvrši, a poresko opterećenje dovede u saglasnost sa poreskim mogućnostima građana. (Burno pljeskanje i opšti povici: Tako je! Živeo!)

Za postignuće označenih ciljeva na ekonomskom i finansijskom polju Kraljevska vlada tražiće saradnju i samih privrednih organizacija, komora, udruženja i zadružnih saveza, tako da mere, koje se imaju preduzeti budu svestrano proučene, kako bi najbolje postigle svoj cilj i kako bi ceo narod imao duboko uverenje da ono što se na ovim pitanjima bude radilo, jeste ono, što je su istini najbolje i najcelishodnije.

Gospodo narodni poslanici, Kraljevska vlada će se truditi da, i pored skromnih materijalnih sretstava, škole svih vrsta i sve prosvetno-kulturne ustanove odgovore svom uzvišenom pozivu narodnog prosvetavanja da budu nepomućeno vrelo ljubavi prema ujedinjenoj velikoj Otadžbini i prema istinskim idealima čovečanstva.

Kraljevska vlada veruje da će njeni napori na svima poljima narodne prosvete, dižući etičku vrednost rada i čoveka, doprineti savlađivanju materijalne i duhovne krize današnjeg društva. (Povici: Tako je!)

Da bi, u punom skladu duha i tela, omladina dobila najviše obrazovanje volje, koje je već u Sokolu Kraljevine Jugoslavije došlo do punog izraza, Kraljevska vlada će obratiti naročitu brigu fizičkom vaspitanju mladih naraštaja. Potrebno je sačuvati vrline borbe i amopregora, da velika istorijska inspiracija, koja je

stvorila Jugoslaviju, postane duhovni potstrek cele omladine i celog naroda.

Kraljevska vlada smatra kao svoju svetu dužnost, da najodanije nastavi rad Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja... (opšti poklici: Slava mu!)... na razvijanju odbranbene snage Kraljevine Jugoslavije. (Opšte burno pljeskanje i povici: Živela vojska!) Naša vojna sila biće predmet stalne brige i staranja Kraljevske vlade, jer će nam ona, ojačana i razvijena do pune mere, poslužiti kao najbolji čuvar mira i pružiti najveću bezbednost naše otadžbine. (Burno pljeskanje) U službi mira, naša dovoljno jaka i dobro spremljena sila, biće u isto vreme najbolja zaštitna nacionalne časti i sigurna zaloga za poštovanje međunarodnih ugovora. (Pljeskanje i povici: Tako je!)

Kraljevska vlada, uživajući visoko poverenje Kraljevskog Namesništva i oslanjajući se na Narodno predstavništvo, duboko je uverena, da će moći ostvariti zadatak, koji joj je postavljen, na opštu korist naroda, za napredak i blagostanje zemlje i za moć i veličinu Jugoslavije. (Jednodušno burno odobravanje, pljeskanje i povici: Živeo!)

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Prelazimo na dnevni red: Utvrđivanje dnevnog reda. Za narednu sednicu predlažem ovaj dnevni red:

Izbor zamenika predsedniku i potpredsednicima Narodne skupštine u Državnom odboru, shodno § 5 Zakona o izboru narodnih poslanika za Narodnu skupštinu. Prima li Narodna skupština predloženi dnevni red? (Prima). Predloženi dnevni red primljen je.

Sa vašim pristankom zaključujem ovu sednicu, a narednu zakazujem za danas u 5,30 časova posle podne. Sednica je zaključena u 4,30 časova.